Nr 115

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie w Piątek dnia 29 Września v. s. 1833 Roku.

Wiadomości Krajowe.

Sankt-Petersburg dnia 22 Września.

Gazety tuteysze, donoszą o wyjezdzie Nayjaśnieyszego Cesarza Jegomości z *Modlina*, temi słowy: „D. 14, o godzinie 7 zrana, batalion półku Archangielskiego, który, dla utrzymywania straży, nie mógł mieć zaszczytu otrzymać uczęstnictwa w wielkiey paradzie, występował na przegląd przed Jego Cesarską Mościją i zasłużył na Naywyższą pochwałę całe piękney swey postawy. Cesarz Jegomość, oświadczywszy w wyrazach nayserdecznieyszych podziękowanie Swoje Feldmarszałkowi i Jenerałom, dowodzoney przezeń Armii, wyjechał do *St. Petersburga* na *Kowno*. W *Ostrołęce* raczył Nayjaśnieyszy Pan zatrzymać się, dla obeyrzenia tamecznego pola bitwy. Jenerał *Berg*, który był w tey świetney rozprawie, miał szczęście opowiadać Jego Cesarskiey Mości jey szczegóły. Dzieło to, na mieyscu jego dokonania, zdaje się bydź niepodobném i bajeczném. Nanowo zdumiewać się przychodzi, na widok długiego mostu, na którym pomost był zdjęty, a który kilka batalionów przebyło, pod ogniem nieprzyjacielskich kartaczów w obliczu całey armii, którey różne korpusy roztrąciły się wreście o nieustraszone męstwo naszych grenadyerów, i zakończyły ten dzień pamiętny zupełném jey rozproszeniem.

Po przejezdzie Królestwa Polskiego w naywiększey jego szerokości, od *Kalisza* do *Kowna*, Cesarz Jegomość, wpożądanym stanie zdrowia, przybył do *Carskiego-Sioła* d. 16 września wieczorem, gdzie się Cesarzowa Jeymość znayduje. (*J.d.S.P.*)

— *Naywyższy Reskrypt do Jenerała Marszałka Polnego, Xięcia Warszawskiego, Hrabi Paskiewicza Erywańskiego.*

Xiąże Janie Fedorowiczu! Obeyrzawszy, wczasie przejazdu Mojego przez Królewstwo Polskie, wykonywające się, z rozporządzeń waszych, w twierdzy *Modlinie* i *Alexandrowskiey* cytadelli warowne roboty i zgromadzone przy tych twierdzach woyska 2go i 3go korpusow pieszych, z prawdziwém zadowoleniem Mojem znalazłem w pierwszych odznaczający się postęp, a ostatnie w tak zadowalającym ze wszech względow stanie, że woyska te, po trudach wojennych, nieustannych przechodach i nowem przereformowaniu, stawią wzór doskonałey karności i dobrego porządku — Za takie skutki obowiązany jestem wzorowey pieczołowitości, niezmordowaney czynności i statecznym usiłowaniom waszym około osiągnienia dobra Państwa, i dopełniam przyjemnego obowiązku, wynurzając wam szczerą Moją za nie wdzięczność, jak równie za trudy, podeymowane przez was w zarządach Królewstwa Polskiego, z zupełném Mojem zadowoleniem i zupełnie zgodnie z zamiarami Mojemi; na oznamionowanie czego i na okazanie szczególnego Mego ku wam osobistego poważenia, przesyłam przytém *wizerunek Móy brylantami ozdobiony*, dla noszenia w guziku, zostając z resztą nazawsze ku wam przychylnym.

Carskie-Sioło 19 *Września* 1833. Na autentyku podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką: *NIKOŁAY.*

— Przez naywyższe rozkazy dzienne:

D. 1 wrześ., Policmeyster Berdyczewski Sztabs-kapitan *Tretjakow* mianowany Kapitanem, młódszym Policmeystrem w Kijowie, i ma się liczyć w woysku — a Policmeyster Kijowski, zostający w woysku Major *Ciawłowski*, mianowany Policmeystrem w Berdyczewie. *Dnia 4 września*. Naczelnie zarządzający Szkołami Artylleryi i Inżenjerów, Dyrektor Cesarskiey Akademii Woyskowey i Członek Rady Woyskowey, Jenerał-Adjutant, Jenerał-Porucznik, *Suchozanet 1szy*, naznaczony Głównym Dyrektorem Korpusów Paziów i wszystkich lądowych, oraz półku Dworzańskiego, pod Naczelnictwem Jego Cesarskiey Wysokości Wielkiego Xiążęcia Michała Pawłowicza, z pozostaniem Jenerał-Adjutantem i na dawnieyszych obowiązkach — *D. 5.* Półkownik Korpusu Żandarmów, *Prikłoński*, mianowany Rzeczywistym Radźcą Stanu i naznaczony Gubernatorem Cywilnym Kostromskim. (*R. I.*)

Ukazy Cesarskie *do Rządzącego Senatu.*

1 bież. m. (w Münchengratz.) „Z powodu nieurodzaju w niektórych gubernijach południowych Rozkazaliśmy pozwolić przywozu zboża bez cła do portów Czarnomorskich, Dunayskich i Azowskich, tudzież przez lądową, zachodnio-południową granicę.“

„Teraz, zważywszy, że zakupowanie dla guberniy południowych zboża w różnych innych mieyscach może mieć wpływ na opatrywanie w one guberniy północnych, uznaliśmy za przyzwoitą rozciągnąć środek wspomniony na wszelkie inne komory celne europeyskie, w skutek czego Rozkazujemy: tak do wszystkich portów na morzach Baltyckiem i Białem, jak i na lądowey granicy Pruskiey, pozwolić przywozić bez cła, odtąd po 1 stycznia 1835, następne rodzaje zboża: żyto, pszenicę, orkisz, groch, owies, jęczmień, grykę, proso, kukurudzę, soczewicę i bob wszelkiego gatunku, tak w ziarnie, jak w mące i krupach, nie wyłączając drobnych i perłowych, tudzież w słodzie; dalsze zaś szczegóły taryffy w tym przedmiocie powinny pozostać w swey mocy.“

„Rządzący Senat nie zaniedba uczynić o tém niezwłócznie należne rozporządzenie.“

— Przez Ukaz Cesarski do Kapituły orderów, Policmeyster Mohylewski, Podpułkownik *Kurnatowski*, mianowany Kawalerem orderu S. Stanisława 3 klassy.

— W Gazecie Petersburskiey, wydawaney przy Cesarskiey Akademii Nauk, wyczytujemy ważną wiadomość naukową, że wkrótce założoną tu zostanie katedra *Języka i Literatury Sanskryckiey*. Gazeta rokuje stąd wielkie pożytki, tak we względzie uprawy wschodnich dyalektow, jak nawet Rossyyskiego „gdyż, prawi, odkąd upowszechniona znajomość języka sanskryckiego, odkryła nam tajemnicę wzajemnego między sobą powinowactwa językow wszystkich cywilizowanych zachodnich narodów, i bezsprzecznie dowiodła, że na przyszłość niepodobna nawet myśleć o zgłębieniu nietylko żywych europeyskich, lecz i umarłych klassycznych języków, nie kładąc sanskryckiego za zasadę wszelkich w tym względzie badań, — odkąd mnóstwo uderzających przykładow dowiodło, że dyalekty słowiańskie przedewszystkiém do tey kategoryi należą, — nikt zapewna wątpić nie będzie o wielkich pożytkach, które koniecznie wypłynąć muszą z uczonych porównań prawideł zasadniczych tych dyalektow, z dyalektami języka sanskryckiego.“

Tę nową katedrę zaymie młody uczony rossyyski, P. Robert *Lentz*, kształcący się teraz w Berlinie, pod przewodnictwem znanego professora Boppe, skąd pojedzie do Londynu, na dwuletni pobyt, dla obeznania się z nagromadzonemi tam skarbami literatury indyyskiey. P. Lentz, dał już dowod swey biegłości w języku sanskryckim: wydał bowiem bież. roku w Berlinie text *Urwazyi*, dramatu w tym języku sławnego staro-indyyskiego

poety *Kalidazy*, z łacińskim przekładem i przypisami.

Nie można się dość wydziwić i dość uwielbić dobroczynney pieczołowitości nayłaskawszego MONARCHY naszego, który, wśród zbiegu tylu i tak stanowczych okoliczności politycznych, wśród ciągłey walki ze zgubnemi zasadami, grożącemi powszechnemu porządkowi i szczęśliwości, nie zaniedbuje nic takiego, co może przyczynić się do dobra i sławy poddanych Mu narodów. (*T. Pet.*)

Warszawa d. 11 września.

W 245 N. Dziennika Powszechnego Warszawskiego czytamy.

„Gdy ostatnie rosprawy, które miały mieysce w Anglii, w Izbie niższey, uwagę powszechną na interessa Polski na nowo zwróciły, nie będzie bez korzyści przypomnieć niektóre zdarzenia, zapomniane bez wątpienia od jednych, a nawet może zupełnie nieznane od wielu innych, które szczególnie w dzisieyszych okolicznościach, są pod względem historycznym, dla ogółu nader ważne: Po zajęciu w roku 1812 Wielkiego Xięstwa Warszawskiego przez zwycięzkie woyska CESARZA ALEXANDRA, gdy Król Saski uznał się być jeńcem Monarchów sprzymierzonych, i gdy wreszcie, szczątki armii francuzkiey na lewy brzeg Renu odparte zostały, natenczas umysły, naybardziey zapalone nawet, poprzestały spodziewać się, aby Królestwo Polskie odrodzonem zostało; rozsądek bowiem wskazywał im, że, stosownie do położenia rzeczy, jedyna kwestya do rozwiązania była ta, czyli byt polityczny z r. 1806, to jest: połączenie z Prusami, nastąpić może, lub, czyli CESARZ ALEXANDER, na mocy prawa zwycięzcy, przyłączy Wielkie Xięstwo do Rossyi; w oczekiwaniu jednakowoż ostatecznego rozwiązania tey kwestyi, panująca pomiędzy mieszkańcami opinia, była ta, że kray wcielony zostanie do posiadłości którego Państwa postronnego. Kilku urzędników pruskich poleciło, zaraz po lipskiey batalii, przygotować dla siebie mieszkania w Warszawie; okoliczność ta przyczyniła się znacznie do nadania wiary biegającey wieści, że porządek rzeczy z r. 1806 przywrócony zostanie; niczego się bowiem bardziey nieobawiano, jak zaprowadzenia na nowo rządu niemieckiego. Rada Centralna Departamentowa, równie, jak wszystkie inne departamenta, głosowały jednomyślnie za ułożeniem adressu, w którym upraszano CESARZA ALEXANDRA, aby Wielkie Xięstwo Warszawskie do Cesarstwa Rossyyskiego przyłączył, i zapobiegł, iżby kray, zamieszkany przez ludność *słowiańską*, nie dostał się w podziele któremu władzcy krain *niemieckich*. Xiążę Czartoryski, któremu poruczono być tłumaczem życzeń narodu u CESARZA ALEXANDRA, oświadczył: „że się czuje być tém mocniey usposobionym do dopełnienia polecenia tego, gdy, według własnego przekonania swego, Polska nie mogła być w żaden sposób szczęśliwą, jak tylko łącząc się z Rossyą.“ Gdy choroba, jaką matka xcia Czartoryskiego złożoną była, wyjazdowi jego niezwłocznemu przeszkodziła, polecono złożenie powyższego adressu byłemu Prokuratorowi Jeneralnemu, Szaniawskiemu, który takowy w Freyburgu w Bryzgowii CESARZOWI ALEXANDROWI doręczył; wkrótce zaś potém Xiążę Czartoryski, dla poparcia usiłowań Szaniawskiego, sam do główney kwatery pośpieszył. CESARZ ALEXANDER nie sądząc jednakże, aby chwila ówczasowa do odkrycia widoków swych względem Polski, korzystną była, odłożył odpowiedź Swą aż do ukończenia kampanii. Czyn ten, z taką uroczystością dokonany, czyż może nawet pozostawić wątpliwość, że Polacy nie zdali się zupełnie na łaskę i bez żadnego wyłączenia CESARZOWI ALEXANDROWI, nie tylko jako zwycięzcy, ale nawet jako Monarsze własnego swojego wyboru? CESARZ ALEXANDER, Sam ze swojego własnego natchnienia i przeciw wszelkiemu oczekiwaniu, wskrzesił Królewstwo Polskie, nadał mu prawa oddzielne, skarb kwitnący i woysko tak piękne, jakiego Polska nie miała. Zważywszy teraz, że w nagrodę tylu nieprzeliczonych dobrodzieystw, CESARZ ALEXANDER i Dostoyny Jego NASTĘPCA, nayczarnieyszą niewdzięczność w odpłacie zyskali, i że oycowskie usiłowania Rządu, nie napotkały, jak tylko zawiść i ciągły duch sprzeciwieństwa, który w końcu rewolucyą, łącznie z jey występkami i nieszczęściami sprowadził: ocenić można będzie dokładnie całą wartość deklamacyy, tak zwanych, stronników Polski, upominających się o prawa i o byt polityczny, których nawet Kongres Wiedeński krajowi temu nigdy nie zaręczył.„ (*Tyg. Pet.*)

— *Dnia 30* —

Xiążęta *Nassauski* i *Reus* onegday opuścili tuteyszą stolicę, wracając przez *Łowicz* do Niemiec.

— *Dnia 2 października.* —

JO. Feldmarszałek, Xiąże Warszawski, Namiestnik w Królewstwie Polskiém, dnia 29 z. m. wyjechał do *Brześcia Litewskiego*, gdzie udali się także Xiąże *Gorczakow* Jenerał-Adjutant Szef Sztabu, i *Berg* Jenerał-Adjutant, Kwatermistrz Jeneralny Armii czynney. (*Gaz. War.*)

PRUSSY.

Berlin dnia 26 września.

Król Jmć ozdobił orderem Czerwonego Orła 2giey klassy z gwiazdą, Cesarsko-Rossyyskiego Taynego Radźcę i Senatora *Peucker*; takimże orderem 2giey klassy Rzeczywistego Radźcę Stanu *Tęgoborskiego*; a takimże orderem 4tey klassy Porucznika półku Pawłowskiego Gwardyi *Dainese*, Porucznika w głównym sztabie *Dehn*, tudzież Kolleskiego Regestratora w biórze Xięcia Warszawskiego *Stryk*. Półkownik i Radźca Kollegialny *Dreiling*, otrzymał order S. *Jana*.

Na przeglądzie armii naszey pod *Magdeburgiem*, znaydował się także pewien Major Francuzki, w ubiorze gwardyi narodowey.

Słychać, że *Karol X* opuści, jeszcze przed zimą, *Pragę*, mając sobie ofiarowane inne mieysce gościnnego pobytu. (*Gaz. War.*)

— *Dnia 28* —

Przybył tu wczoray Xiążę Felix Schwarzenberg z Pragi; także Austryacki Feldmarszałek Porucznik i Poseł przy Dworze Rossyyskim Hrabia Ficquelmont. (*Gaz. Codz. War.*)

NIEMCY.

Frankfort dnia 24 września.

Tuteysza urzędowa gazeta, zawiera następujące policyyne obwieszczenie: „W ostatnią sobotę, w wieczór podrzucono na ulicy Garncarskiey petardę, którey explozya nabawiła publiczność niespokoynością. Ponieważ wiele na tém zależy, aby wiedzieć przez kogo była położoną, zapewnia się 20 talarów nagrody, i zatajenie nazwiska temu, kto wyjawi sprawcę, lub wskaże pewne środki do jego odkrycia.“

Karlsruhe d. 19 września.

Lord *Beresford*, Admirał Angielski, dziś przybywając z *Paryża*, tędy przejeżdżał. (*G. War.*)

ANGLIA.

Londyn dnia 14 września.

Globe utrzymuje, że odwołanie Pana *Hoppner* należy jedynie przypisać tey okoliczności, że przy Rejencyi Portugalskiey, uwierzytelniono nadzwyczaynego Posła ze strony Anglii, i że przeto funkcye pierwszego, zostały ograniczone do samych interessów konsularnych; zresztą sądzi ten dziennik, że gorliwość i talent P. *Hoppner* zapewne wkrótce będą do nowych usług użyte.

— *Dnia 18* —

Podług gazet tuteyszych, Jego W. Xiążę *Cumberland*, w sobotę rozkazał swey służbie, tak w mieście, jak na wsi, aby przygotowała się do podróży na stały ląd. Xiężna, Xiążę *Jerzy* i nayznakomitsi urzędnicy domowi z *Kew* i *Stableyard*, towarzyszyć będą Jego Wysokości. Słychać, że Xiążę uda się w tę podróż dla poratowania zdrowia swego syna.

Morning Herald donosi w tey mierze: „Dowiadujemy się, że sławny lekarz okulista Królew-

sko-Pruski, Radźca Tayny *Gräfe*, który już raz przed kilku laty, wykonał na Xięciu szczęśliwą operacyą oczu, a któremu Jego W. szczególniey winien zachowanie wzroku, bawi od niejakiego czasu w *Kew*, gdzie naradzał się z P. *Waller* nad ciemnością oczu młodego Xięcia *Cumberland*, i dał zdanie, że wzrok jego, może bydź, za pomocą właściwych, choć nieco przydłuższych środków, przywrócony. Gdy jednak stosunki wspomnionego lekarza nie dozwalają temuż dłuższego pobytu w Anglii, przeto Xiążę i Xiężna *Cumberland* mieli postanowić towarzyszyć do *Berlina* Xięciu *Jerzemu* i tam z nim zostać, w nadziei, że zupełnie zostanie wyleczony. Jutro Xiążę przed swym, na piątek oznaczonym odjazdem, da dla Króla pożegnawczy obiad. Słychać, że na zgromadzenie się Parlamentu, Xiążę *Cumberland* powróci do *Londynu*. Wieść, że rodzina Xięcia zamyśla zostać na zawsze w *Berlinie*, nie jest pewną."

Dubliński dziennik *Evening-Mail*, nagania bardzo mianowanie Margrabiego *Wellesley*, Lordem Namiestnikiem Irlandyi.

— *Dnia 20* —

Courrier donosi, że otrzymał list z *Lisbony* z d. 3 b. m. z bardzo wiarogodnego źródła, w którym wyborność fortyfikacyy jest wychwalaną, i mowa jest o kilkuset działach, które są w nich wystawione. Admirał *Napier* tak porozstawiał swą siłę morską, że zasłania twierdze nad ujściem *Tagu* przed każdym napadem. Przerwanie kommunikacyi wody z *Alcantara* (podług niego) nie staje się uciążliwém, gdyż miasto jest dostatecznie opatrzone źródłami i pompami.

— *Dnia 21* —

Xiążę *Talleyrand* odwiedził wczoray II. KK. Mości w *Windsor*.

Standard utrzymuje, że Xiążę *Talleyrand* w listopadzie powróci do Anglii.

Radzca Tayny *Gräfe* odjechał ztąd do *Paryża*. (*Gaz. War.*)

Dnia 18 sierpnia ogłoszono w Oporto wśród gromu dział, z wałów miasta, uznanie Królowey Donny Maryi przez Anglią. (*Gaz. Codz. War.*)

FRANCYA.

Paryż dnia 20 września.

Kiedy tu stowarzyszenia się robotników, wymagających od przedsiębierców budowli podwyższenia podzienney płacy, ciągle trwają, zdaje się, iż przykład ich i do departamentów się rozciągnął. Tak, w wielkiey fabryce porcelany w *Limoges* od dnia 12 b. m. wszystkie roboty ustały, ponieważ robotnicy żądają powiększenia opłaty, na co się nie zgodzili właściciele fabryki.

Redakcya *Gazette de France* ogłasza, iż z początkiem następnego roku wydawać będzie dzieło o chrześciaństwie, pod tytułem: *Raison du Christianisme*. Tom pierwszy ma zawierać, oprócz wstępu, listy Newtona, o bytności Boga i charakterze bozkim chrześciaństwa, wyznanie wiary chrześciańskiey Bakona, systemat teologiczny Leybnitza, ułamki z Dekarta o prawdziwości religii chrześciańskiey i pismo Hugo Grotiusa o chrystianizmie, jako też obronę objawienia przeciw wolnowierstwu. Z tego daje się widzieć, powiada gazeta, jak jest głębokiem zdanie Bakona, iż Filozofia nie oddala się od chrystyanizmu, lecz owszem zawsze doń wraca.

Z *Tulonu* donoszą: Jenerał *Trezel* żądał od ministeryum woyny na wyprawę przeciw *Bugii*, którą ma dowodzić, jeszcze jednego batalionu, prócz woysk ku temu przeznaczonych, tak, iż całe siły w tey wyprawie do 4,000 ludzi wyniosą. Ciągle się wysyłają zapasy wojenne.

Miasto *Algier* ma dopiero chrześciańską szkołę dla chłopców, i w niey 80ciu uczniów, 2 chrześciańskie szkoły dla dziewcząt i 34 uczennic, 26 muzułmańskich szkół dla chłopców i 315 uczniów, 18 żydowskich szkół dla chłopców i 470 uczniów, ogółem 47 szkół i w nich 899 uczniów. We wszystkich tych zakładach, przyjęty jest systemat wzajemnego uczenia. Zaymują się teraz urządzeniem wielkiey szkoły na język Francuzki. Algier liczył 1 stycznia b. r. 25,226 mieszkańców, a w tey liczbie 5,226 Europeyczyków (3,325 Francuzów), 12,000 Maurów, 6,000 żydów, i 2,000 Beduinów i Murzynów. W stosunku więc do ludności, publiczna instrukcya, nie nader jest rozszerzoną.

— *Dnia 21* —

Wysłani do Algieru komissarze, zamierzają miasto po sześciodniowym pobycie opuścić, i udać się do *Bony* i *Oranu*, w obu tych miastach zabawią przez tydzień i wrócą do Algieru, gdzie w przeciągu dwóch miesięcy, czynności swe ukończą.

Jedna z gazet marsyliyskich uskarża się, iż Rząd wielu wychodźcom Włoskim, mianowicie pochodzącym z Rzymu, od ośmiu do dziesięciu miesięcy nie daje wsparcia.

Francya liczy 36,782 gmin, mniey jak od 1,500 mieszkańców, 1,036 miast od 1,500 do 5,000 mieszkańców, 316 miast, z których w każdém 5,000 do 20,000, 29 miast, w których po 20,000 do 50,000, i 8 miast, w których po więcey, jak 50,000 znayduje się mieszkańców.

Wszystkie osady Francuzkie, jako to: *Martynika*, *Gwadelupa*, *Guyana*, wyspa *Burbon* i *Senegal* mają ludności 81,041 mieszkańców wolnych i 285,355 niewolników. Wartość przywożonych i wywożonych płodów i towarów w roku przeszłym wynosiła 114,554,973 fr.

Gazeta *Temps* szykuje członków obu Izb, podług ich początku i opinii politycznych, następnym sposobem: Z liczby 257 parów należy

18	do rewolucyi 1789 roku.
42	do dawney arystokracyi.
13	do dawnych parlamentów.
54	do zarządów cesarstwa.
57	do wojennego ducha cesarstwa.
17	do dworu.
76	do zasad restauracyi.
257.	

Izba deputowanych:

Republikańskich należących do oppozycyi przeciwney dynastyi	25.
Purystow lewey strony (jak *Salverte Tracy*)	6.
Należących do oppozycyi konstytucyyney (jak *Odilon Barrot*, Marszałek *Clauzel*, *Mauguin*, *Merilhou*, *Laurence*, *Felix Real*)	113.
Niepodległych neutralnych (jak *Dupin*, *Berenger*, *Etienne*, *Bignon*)	71.
Niepodległych ministeryalnych *Ganneron*, *Delessert* i w in.)	96.
Zupełnie ministeryalnych (jak *Bugeau*, *Schonen*)	74.
Ministrów i nowo do wysokich urzędów podniesionych (*Thiers*, *Barthe*)	17.
Doktrinerów we właściwem znaczeniu (*Guizot*, *Remusat*, *Dumont*, *Jaubert*) . .	10.
Należących do dworu (*Hr. Laborde*, *Vatout*, *Rumigny*)	8.
Przychylających się do restauracyi i arystokracyi (*Royer Collard* i *Lepelletier d'Aulnay*)	23.
Legitymistów lub blizko z nimi spokrewnionych (*Berryer*, *Laugier de Chartrouse*)	8.
Niedostaje	8.
Deputowanych	459.

— *Dnia 22* —

Jeden z tuteyszych dzienników pisze: pytanie o tém, czyli powinno lub nie, nastąpić zmnieyszenie woyska, niedawno w radzie ministrów stało się przedmiotem obrad, i głosy względem tego były podzielone. Dzisieyszy numer *Journal des Débats* zawiera artykuł, stosownie do którego rad, Rząd nie powinien zmnieyszać siły dopiero będącego woyska.

— *Dnia 23* —

W *Journal de Paris* czytamy względem wczorayszego artykułu *Journal des Débats*: Rozprawy, jakie się wszczęły pomiędzy gazetami rozmaitego koloru, mogłyby się stać powodem do wniosków, iż nowe nieprzewidziane środki względem liczby woyska naszego, mają bydź przedsię-

wzięte. Zapewne Rząd, bez wahania się przedsięweźmie one licząc na pomoc całey Francyi, jeżeli jakiekolwiek wypadki wskażą tego potrzebę. Atoli, nie ma ani wewnętrznego, ani zewnętrznego powodu, by należało zmienić pod tym względem postanowienia, stosownie do budżetu i praw istniejących zamierzone. (*Allg. Pr. St. Zeit.*)

Hiszpania.

Madryt dnia 11 września.

Król, który za radą lekarzy przez długi czas nie używał codzienney przejażdżki, onegday znowu po pierwszy raz wyjechał w towarzystwie Królowey.

Dnia 8 b. m: Król nadał Xięciu *Berwick* i *Alba* insygnia orderu *Karola III.*

Cholera, która ciągle grassuje w *Huelva* i *Ayamonte*, wybuchła także w *Sewilli* i *Olivenza*. Rozporządzeniem Króla, we wszystkich kościołach z tego powodu odbywają się modły. (*G. Warsz.*)

Portugalia.

Lisbona d. 3 września.

Jenerał *Saldanha*, według zawartego w *Chronica* z dnia 27 sierpnia rozporządzenia, otrzymał w nagrodę swych zasług dnia 25 lipca położonych w *Porto*, wielki krzyż orderu *Wieży* i *Miecza*.

Chronica ogłasza także wydane w *Angra* dnia 23 sierpnia rozporządzenie, którem wszystkie postanowienia, wydane przez *Don Miguela* od 25 kwietnia 1828, wyjąwszy niepolityczne, są uznane za nieważne.

P. *John Campbell*, znayduje się obecnie, jako jeniec, w zamku S. *Jerzego* w *Lisbonie*. *Chronica* donosi, że znalezione u niego papiery, wykazały, iż odjechał z formalném poleceniem *Don Miguela*. Jeden z jego ajentów, który został wraz z nim poymany, ma bydź znany, jako były ajent Jenerała *Santarem*.

— *Dnia 7* —

Dzisieysza *Chronica* donosi, o uznaniu *Donny Maryi* przez Rząd Francuzki i Szwedzki.

W teyże gazecie czytamy: „Jeneralny Intendent policyi, przełożył *Don Pedrowi* drukowaną odezwę *Don Miguela*, którą znaleziono u jednego Hiszpana. Jego Cesarska Mość rozkazał, aby, dla pokazania mieszkańcom stolicy, jakie w nich pokłada zaufanie, i dla dania im przekonywającego dowodu, jak mocno J. C. M. polega na ich wierności, ogłoszono wspomnioną proklamacyą w *Chronice*.“

Admirał *Parker* przesłał następujące pismo do Angielskiego Vice-Konsula, Pana *Meagher*: „*Na pokładzie fregaty Asia na Tagu 6 września.* Gdy kilka zbroynych band pokazało się w *Sacavem* i okolicy, które grożą zniszczeniem tamecznych zapasów win, przeto uwiadamiam go, że przeszłey nocy posłałem jeszcze jeden oddział woyska marynarskiego na bryg *Savage*, aby takową przed wszelkim napadem zabezpieczyć, woysko ma jednak, tylko w naglących okolicznościach, bydź wylądowane. Cieszę się, że mogę dodać, iż Porucznik *Loney* doniósł mi dziś rano, o powszechnie panującey spokoyności, i o cofaniu się Gierylasów.“ (*Gaz. War.*)

Turcya.

Konstantynopol dnia 18 sierpnia.

Podług ostatnich wiadomości od Angielskiey i Francuzkiey flotty, wielka część jey udała się na niejaki czas do *Vurla* przy *Smyrnie*, podczas gdy pozostałe okręta krążyły na *Archipelagu*. Utrzymują, że cała flotta Angielska w dniu 24 b. m. zgromadzi się na zatoce *Salamis*, gdzie oczekują ostatecznych instrukcyi względem stanowiska flotty przez zimę. Ajenci tureccy mówią, że postępowanie *Mehemeda Alego*, wzbudziło w Europie podeyrzenie, i że wspomnione flotty nie opuszczą *Lewantu*, przed nayzupełnieyszém objaśnieniem jego zamiarów. Flotta Vice-Króla powróciła dnia 21go z. m. z *Tarsu* do *Alexandryi* z 8000 woyska od armii Syryyskiey, które zostało zaraz daley przez *Kair* wysłane, dla przytłumienia niektórych niepokojów wybuchłych w *Hedża* (Arabii). — Dnia 27go *Mehemed Ali* odpłynął do *Kandyi*, gdzie jego zamierzony pięciotygodniowy pobyt przytłumi wybuchłe tam rozruchy. Półkownik *Campbell* towarzyszył mu na brygu Angielskim *Champion*, który salutował *Mehemeda* 21 wystrzałami. Flotta Egiptska składająca się z cztérech okrętów liniowych, cztérech fregat i wielkiey liczby małych okrętów, towarzyszyła Vice-Królowi; świta jego jest bardzo liczną, i sądzą z mnóstwa żywności i kucharzów, których wziął z sobą, iż zamyśla dawać uczty dla Admirałów Angielskich i Francuzkich. Zebranie się okrętów ma nastąpić na zatoce *Suda*. Przypisują mu zamiar, założenia arsenału na wyspie *Kandyi*, który dla swego położenia byłby nader ważnym dla jego okrętów, we wszystkich przyszłych poruszeniach z tey strony Turcyi. Znowu spuszczono ósmy okręt liniowy z warsztatów, a już dziewiąty jest w robocie.

Ibrahim Pasza zostaje w Syryi, zaymując się wybieraniem nowych woysk, przekształceniem rządu swego kraju, i zaprowadzeniem nowego systematu podatków. Mówią nawet, że chce założyć w tym kraju swą rezydencyą, gdzie mają wystawić dla niego pałace.

Jenerał *D.* wszedł do służby *Mehemeda Alego*, i otrzyma pensyą 20,000 s. zaymuje się uorganizowaniem armii.

Ajent Sułtański, Ex-Defterdar *Femi-Efendi*, przybył przeszłego miesiąca do *Alexandryi*, na korwecie Tureckiey, która została zaraz, jak inne przybywające z *Konstantynopola* i innych zarażonych mieysc okręty, wziętą pod kwarantannę, po którey ukończeniu zamyślał udać się do *Kandyi*; polecenie jego ma bydź nader ważne.

— *Dnia 26* —

Gazeta Turecka, którey musi wszakże zależeć na zmnieyszeniu skutków pożaru w *Galata*, sama podaje liczbę spalonych domów przynaymniey na 100 i 150 sklepów; zdarzenie to jest skutkiem, jak twierdzą złych zamiarów. Domy drewniane, z których miasto składa się, służą tylko do utrzymania mieszkańców w ciągłey obawie. Jednak nie wystawiono dotąd kamiennych domów, wyjąwszy Kancellaryą Rossyyską, jak biura i Konsulat tego narodu. Całe *Pera*, gdzie mieszkają Frankowie, składa się z brudnych drewnianych chatek.

Poseł Rossyyski Pan *Buteniew*, miał we środę uroczyste posłuchanie u *Reis-Efendego*. W skutku tego, jak się zdaje, pięć korwet Tureckich zostało dla rozbrojenia posłanych do arsenału.

Tego wieczora przybył Tatar z Syryi z wiadomością, że *Ibrahim* Pasza powrócił do *Alexandryi*; ma on zamiar zwiedzenia *Mekki*. Nędza w Egipcie doszła do naywyższego stopnia.

Podług ostatnich wiadomości z Grecyi, panowało rozdwojenie między członkami rządu: gdyż Hrabia *Armansperg*, i P. *de Maurer* byli przeciw planowi Hrabiego *Heidegger*, Król *Otto* był przez tydzień chory. Biskupi Greccy i Xięża sposobili się do rozłączenia się z Patryarchatem *Konstantynopola* i do urządzenia Synodu dla swego Kościoła. (*Gaz. War.*)

Do dzisieyszego Nru przyłączony jest trzeci arkusz przekładu *Prawideł o sporządzeniu Ósmego Popisu Ludności*, — dla Prenumeratorów.

	Czas Obserwacyi.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatr.	Stan powietrza
Obserwacye meteorologiczne.	d. 27 o 3 wieczor.	27 cal. 10,7 lin.	+ 9¼ stopni.	Południowy.	Pogoda.
	d. 28 — — —	27 — 11,5 —	+ 9½ — —	Półn.-zach.	Pogoda.
	d. 29 o godz. 6½ rano.	28 — 1,4 —	— 1 — —	Południowy.	Pogoda.

DODATEK

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 115.

Wilno dnia 29 Września v. s. 1833 roku.

OGŁOSZENIA.

1. Prowiantski Departament obwieszcza, iż chociaż w ogłoszeniach, drukowanych już w Kuryerze Litewskim, o wezwaniu życzących podjąć się dostarczenia w 1834 roku prowiantu i owsa osobno dla woysk osiedlonych w Chersońskiey i Ekaterynosławskiey Guberniach, łącznie ze znajdującemi się w ich okręgu i osobno dla woysk niewchodzących do składu Woyskowego Osiedlenia, rozłożonych tak w tych Guberniach, jako i w Bessarabskim Obwodzie i Półtawskiey Gubernii w M. Krzemieńczuku i jego Powiecie, naznaczone były terminy dla targow w Izbach Skarbowych: Chersońskiey, Kijowskiey, Ekaterynosławskiey, Bessarabskiey i Półtawskiey, 11go i 15go przyszłego Stycznia, ale takowe, podług osobnych ustaw odmienione, i zamiast ich, naznaczone są w przyszłym Listopadzie, i mianowicie: termin targow 12 i przetargow 16 dnia, na które wzywają się życzący, na tychże samych zasadach, jakie były wyrażone w pomienionych wyżey ogłoszeniach.

Naczelnik Oddziału Bielajew.
Naczelnik Stołu Nikonowicz.

(1135)

3. Отъ Гродненскаго Губернскаго Начальства симъ объявляется, что для открытія засѣданій Дворянскаго Губернскаго Собранія и приступленія къ выбору Чиновниковъ на наступающее трехлѣтіе, назначено 15 число Генваря будущаго 1834 года. Почему и приглашаются Дворяне сей Губерніи имѣющіе право на участіе въ Дворянскихъ Выборахъ, какъ непосредственно, такъ и чрезъ уполномоченныхъ, чтобы благоволили собраться въ Уѣздные Города за три мѣсяца до начатія Губернскихъ Выборовъ, и именно на 15 число Октября сего года, а на Губернскіе Выборы имѣющіе непосредственный голосъ и уполномоченные на 15 Генваря будущаго 1834 года.

3. Od Grodzieńskiey Gubernialney Zwierzchności niniejszém ogłasza się: iż dla otwarcia posiedzeń Dworzańskiego Gubernialnego Zgromadzenia i przystąpienia do wyboru Urzędników na następujące trzylecie, naznaczony jest dzień 15 Stycznia przyszłego 1834 roku. Zaczém wzywają się Dworzanie tey Gubernii, mający prawo do uczestnictwa w Dworzańskich Wyborach, jak bezpośrzednio, tak i przez pełnomocników, ażeby raczyli zebrać się do Miast Powiatowych trzema miesiącami przed zaczęciem Gubernialnych Wyborów, a mianowicie na dzień 15 Października tego roku, a na Gubernialne Wybory mający bezpośrzedni głos i upełnomocnieni, na 15 Stycznia 1834 roku. (1114)

1. Sąd Dzielczo-Exdywizorski funduszu zeszłego Józefa Zawiszy Sędz. b. Ziemskiego Powiatu Kowieńskiego w dobrach Jotayniach w Powiecie Upitskim leżących exystujący; przez niniejszą awizacyą interessowane strony zawiadamia, że sprawę dzielczo-konkursową, na dniu 5 miesiąca 8bra roku niniejszego, nieodmiennie w namowę weźmie: ażeby przeto kredytorowie i pretensorowie, do tego Sądu swe stosunki jawili, zastrzega; a na niestawających do rzeczonego konkursu, w pretensyach onych, że ammissya zapisaną zostanie, zapowiada. Datt w Jotayniach roku 1833 miesiąca septembra 18 dnia.

Antoni Olechnowicz Exdywizor.
Józef Czerniewski b. Sędz. Grodz. Upit.
Karol Landsberg b. Sędz. Grodz. Upit.
Regent Exdywizorski Wincenty Bułharyn.

(1131)

1. Do ogrodu P. Strumiłły w Wilnie, przyszedł transport świeżych Holenderskich kwiatowych cebulek, które zbywają się w cenie następney: Hyacyntow pełnych w różnych kolorach sztuka kop. srebr. 15 — Tacettow kop. 15 — Narcyzów pełnych żółtych kop. 10 — Narcyzów białych kop. 5 — Żonkillow kop. 10 — Tuberozow kop. 30 — Amarillis formosissima kop. 30 — Corona Imperialis kop. 20 — Lilie białe kop. 30 — Lilium Martagon kop. 15. Także znaydują się do zbycia Georginy pełne w naypięknieyszych 30 kolorach, krzaki z wyboru po rublu 1; kollekcya zaś kolorów 10 razem rub. 5. Mogą bydź przesyłane pocztą za opłatą dochodu pocztowego.

Печатать дозволяю: въ должности Полицмейстера Прокудинъ Горскій. (1133)

2. ИМПЕРАТОРСКАГО Воспитательнаго Дома отъ С. Петербургскаго Опекунскаго Совѣта симъ объявляется, что въ ономъ будетъ продаваться съ аукціоннаго торга, заложенное и просроченное недвижимое имѣніе Помѣщика Петра Саковича Могилевской Губерніи Климовицкаго Повѣта въ деревняхъ: Карпачахъ дворовыхъ 3, крестьянъ 7, и Тарасовичахъ 86, и того 96 душъ мужеска пола писанныхъ по 7 ревизіи, съ рожденными послѣ оной дѣтьми, и со всею принадлежащею къ нимъ землею и всякимъ строеніемъ; для чего и назначенъ торгъ будущаго 1834 года февраля 8 дня. Желающіе купить означенное имѣніе, могутъ явиться въ Опекунскій Совѣтъ въ присутственное время, и видѣть въ ономъ продаваемому имѣнію опись, условія продажи и форму купчей крѣпости. Экспедиторъ Федоровскій. (1116)

2 Rada Opiekuńcza S. Petersburska CESARSKIEGO domu wychowania niniejszém ogłasza, iż w niey będzie się przedawał z aukcyynego targu oddany na ewikcyą za uchybieniem terminu nieruchomy majątek obywatela Piotra Sakowicza, Mohylewskiey Gubernii, Klimowickiego powiatu we wsiach: Karpaczach: dwornych 3, włościan 7 i Tarasowiczach 86, wogóle 96 męzkiey płci dusz zapisanych w 7 rewizyi, z narodzonemi po niey dziećmi, i z całą należącą do nich ziemią i wszelkiem zabudowaniem, dla czego i przeznaczony targ następującego 1834 roku lutego 8 dnia. Życzący kupić rzeczony majątek, mogą przybydź do Rady Opiekuńczey podczas zasiadania, i widzieć w niey przedawanego majątku opisanie, umowę przedaży i formę przedażnego prawa.

Expedytor Fedorowski. (1116)

2 Prowiantska Kommissya osiedloney Ka-

waleryi ninieyszém ogłasza, iż na zbudowanie Chersońskiey Gubernii w M. Elisawetgradzie prowiantskiego magazynu, przeznaczony przez nią w tameczney woyskowey Policyi targ 15 i przetarg 20 dnia grudnia ninieyszego roku.

Plan, fasada i profil budynkow, oraz śmieta materyałow do nich potrzebnych, dochodzących z robotami w ogólności do summy 27,263 rub. 95⅜ kop. assygnacyami, i kondycye, objawione będą przy targach. Azatém na wyż wyrażone terminy wzywają się życzący podjąć się takowego pobudowania, z ewikcyami przeznaczonemi ustawą NAYWYŻEY zatwierdzoną 17 października 1830 roku, do trzeciey części podradu, i na ubezpieczenie zadatkow do połowy zupełney summy osobno.

Zarządzający Kommissyą Betuliński.
7 Klassy Prochorow.
Sekretarz Precławski. (1118)

2 Trzey Bracia rodzeni Leonard, Ludwik, Ignacy Woyniczowie i Siostra Maryanna z Woyniczów Andersonowa, sukcessorowie po zeszłym ś. p. oycu naszym Ignacym Woyniczu, Kolleskim Assesorze, dla rychleyszego między sobą ukończenia działu, żądając wyprzedać dom pod N. 436 na ulicy S. Jańskiey położony, nie obciążony żadnemi długami; wzywają, aby życzący ony dom nabydź, raczyli umawiać się i robić prawne układy wprost z bratem naszym Leonardem Woyniczem, jako mającym daną na to i przyznaną od wyż wspomnionych formalną plenipotencyą, mieszkającym we wspomnionym domie. Datt 1833 roku septembra 25 dnia.

Печатать дозволяется: Виленскій Полицмейстеръ Прокудинъ Горски. (1094)

Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Samowładnącego Całą Rossyą, etc. etc. etc.

3 Urodzonym, Mikołajowi mężowi zawiniającemu za dokumentem 1826 Jan. 10, rubli assyg. 700, Alexandrze córce Salamona Zakrzewskiego żonie, zawiniającey za obligiem 1823 xbra 15 dnia rubli assyg. 2500, małżonkom *Grazawiczom* Kolleskim Sowietnikom, i kawalerowi, rodzicom Lwowi i Salamonowi synom, Eugenii córce Grazawiczom, Alexandrze z Grazawiczow Karaczynskiey, w assystencyi jey męża, jako sukcessorów zawiniających ich rodzicow *Pozew* przed Sąd Powiatowy Wileń. na kadencyą Sto-Michalską od pierwszego 8bra roku idącego w mieście Wilnie sądzić się mającą z powództwa Urodzonych Wasila syna, Damijana i Teressy Lwowey *Kochanowskich*, małżonkow Tytularnych Sowietnikow i Kawaler. Orderow, *którzy pozywają* przez Zapozew Edyktalny i wedle Ar. 9 R. 1 przed Sąd Ptto. Wileń. *Prosząc* zasądzenia obu summ zawiniających z procentami należnemi, i expensem prawnym naymniey rubli srebrn. 50, wskazać się mającym w naykrótszym czasie; w przypadku nieopłacenia na wyznaczyć się mającym terminie, uznania wolnego zajęcia summ gdziekolwiek będących, a do Obżałnych Grazawiczow przynależnych; oraz ruchomości wszelkiego tytułu, bydła ogólnego, i sprzętu tychże Grazawiczow przez publiczną licytacyą wyprzedania, a jeśliby okazał się fundusz ziemny, onego zajęcia, do wytrzymania sądzić się mającey summy. — Po ostatku tego zastrzeżenia, aby nikt z sukcessorow, jakoteż utrzymujących fundusze obżałłnych *Grazawiczow* taić i ukrywać pod karami sprzeciwieństwa nieważył się, i na expensa Żałłeych nienarażał; takowego pozwu opublikowanie wedle prawa wyżey wyrażonego, i przez Gazetę zawizowania, iżby ObżałnymGrazawiczom samym zawiniającym, ich sukcessorom, i kto fundusz utrzymuje ninieysza cytacya do wiadomości doszła Roku 1833 7bra 20. Ze takowy Pozew był jawiony, i że w Gazecie Kuryera Litewskiego może bydź umieszczony, Sąd powiatowy Wileński zaświadcza. Assesor Jan Czyż.

Regent Julian Malicki. (1107)

Uwiadomienie.

2. Ponieważ wyyście *NOWOROCZNIKA DLA PŁCI PIĘKNEY na rok 1833* z wielu miar dotąd się przewlekło; słuszną więc rzeczą zdało się przeznaczyć go za *NOWOROCZNIK na rok 1834*. Drukowanie jego już się zaczęło— Upraszają się zatém PP. Kollektorowie o rychłe nadesłanie listy Prenumeratorów, wedle którey natychmiast po ukończeniu dzieła, stosowna liczba exemplarzy odesłana im będzie. Pisałem w Wilnie. Września 1833 dnia 27.

Krzeczkowski Józef. (1128)

3. Ostrzeżenie. W roku 1819 dnia 14 februaryi, z obrachunkow dawnych zrobiłem z W. Józefem Rożańskim zapis ugodliwy, na summę złotych czterdzieści tysięcy wynoszący, i na skutek takowego dokumentu, w przeciągu lat trzech, zapłaciłem temuż W. Józefowi Rożańskiemu w kapitale rubli srebrnych dwa tysiące i należne procenta za upłynione lata. W roku zaś 1822 w apryłu po obrachunku powtórnym, na summę resztującą, rubli srebrnych cztéry tysiące N. r. sr. 4000, wydałem czysty oblig, a na umorzenie dokumentu ugodliwego 1819 r. 14 februaryi wydanego, wziąłem rewers, że mi go W. Rożański w każdym czasie zwróci i wyeliminuje z akt Wileńskich: gdy dotychczas tego nie dopełnił, przeto ja zaniosłem oświadczenie do Sądu Cywilnego Wileńskiego, abym nie miał szkody z podobney opieszałości W. Rożańskiego; i dla tego wszystkich, idących do nabycia takowego dokumentu, ostrzegam, aby z nikim nie wchodzili o nabycie wyż rzeczonego dokumentu, tém bardziey, że i czysty oblig W. Rożański przelał na kogo innego w połowie, i o to proces przed Sąd Cywilny Sokolski został zaniesiony o rozliczenie się. Datt w Wilnie dnia 23 7bra 1833 roku.

Jan Sakowicz b. Sędzia Białostockiego i Sokolskiego Powiatów. (1115)

Prenumerata.

Od dnia 1go nadchodzącego miesiąca Października, zaczyna się prenumerata Kuryera Litewskiego na ostatni tego roku Kwartał. Cena zwyczayna: z pocztą r. sr. 4, bez poczty r. sr. 2 k. 25.

Drukarnia A. Marcinowskiego.

Dozwala się drukować. Wilno. 1833. d. 29 Września.
Cenzor Leon Borowski.